

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conferentiæ Theologico Morales

Compendiosè propositæ ac breviter resolutæ Ad Usum Directorum
Conferentiarum Hebdomadalium ... DD. Parochorum, Curatorum,
Confessariorúmque omnium

Ex Materia De Actibus Humanis Excerptarum

Sargar, Elisaeus

Augustæ Vindelicorum, 1720

Conferentia CIII. Quid dicendum de delectatione speculativa ipsius
cogitationis rei malæ ?

urn:nbn:de:hbz:466:1-41214

prohibita, *ut comestio carnis, vel cœna in die jejuni*, quia substantia actûs secundum se bona & licita est, licita quoque erit delectatio de substantia talis actus, præcisa per intellectum prohibitionem legis; quia appetitus rationalis malitiam excludit, & appetitus sensitivus illam non attingit, sed in solam tendit comestionem externam secundum se bonam. Alia est ratio, si delecteris de peccato omissionis contra legem positivam v. g. de omissione sacri, aut horarum: in his enim nulla est substantia actûs, de qua posses delectari, præcisâ malitia contra legem. Posses tamen delectari de omissione sacri, abstrahendo à Dominico vel Festo die: de omissione horarum inculpabiliter factâ, quantum ad carentiam illius laboris, eo casu ab omni malitia separatam, uti resolvit *Tamb. l. 10. c. 5. §. 1. n. 2.*

Dicitur IV. *Voluntaria absolutè*: voluntaria, inquam, cum consensu expresso, vel interpretativo, aut permissivo. Delectatio *absoluta*, quæ scilicet nullam habet conditionem excusantem à peccato.

CONFERENTIA CIII.

Quid dicendum de delectatione speculativa ipsius cogitationis rei malæ?

199. **R**ESOLUTIO: Delectatio morosa speculativa tantum ipsius cogitationis vel speculationis rei illicitæ: aut de rei illicitæ modo, inventionem, artificio, ita ut objectum formale & ratio delectandi non sit ipsa res illicita, sed solum rei illicitæ cogitatio vel modus, per se mala non est, secluso periculo labendi in aliam delectationem vel

vel consensum mortalem. Est tota Patrit. hic n. 26. qui refert D. Thom. estque communis. Explicatur.

Dicitur I. *Mala non est delectatio de ipsa cogitatione, cognitione, speculatione rei illicitæ.* v. g. legendo, studendo, confessiones audiendo, intelligis varias peccatorum species, modos miros & artificiosos, & inde gaudes ac oblectaris, non de peccatis, sed peccatorum cogitatione seu cognitione acquisitâ per se non peccas. *Ratio est:* quia talis est delectatio, quale est objectum: sed objectum hujus delectationis, nimirum ipsa delectatio vel cognitio rei malæ, per se mala non est, quia intellectus naturaliter fertur in objectum suum verum, quod æque reperitur in rebus malis ac bonis: nec minus intellectui bonum est verum seu veritas de malis, ac de bonis rebus: igitur &c.

Dicitur II. *Aut de rei illicitæ modo, inventione, artificio, &c.* ut si legens libros, spectans comædiam, pugnam injustam, contemplansque miros & artificiosos modos ac inventiones furandi, hominem occidendi, fæminam decipiendi, sponsam rapiendi &c. oblectaris non de ipsis rebus malis factis, vel faciendis, sed solum de modo vel inventione curiosa, subtili, artificiosa &c. *Ratio iterum est:* quia voluntas non tunc delectatur de malo, ut malum est, sed de aliqua ratione boni in malo seu peccato inventa; utpote curiosa ac subtili inventionem, dexteritate, fortitudine, quæ æquè reperiri ac oblectari possunt in rebus illicitis ac bonis: imò fieri potest, ut cogitatio vel modus delectet, etsi res ipsa maxime displiceat. Ita enim cum audimus

dimus furta, fraudes, insidias, mirā dexteritate parata, ridere solemus, atque delectatione affici, non quòd de malo gaudeamus, sed quòd curiosa naturaliter delectent. Si spectas duellum, vel aliam rem malam, potes delectari, & ridere, quòd subtiliter & ingeniosè aliquid agatur, licet factum ipsum maximè displiceat.

200. Dicitur III. *Per se mala non est*: ex se enim omninò indifferens est ejusmodi speculativa delectatio, potens esse bona vel mala. 1. *bona ac optima erit*, si ita delecteris ob finem bonum; ut puta in ordine ad docendum, confessiones excipiendum, ad tibi vel proximo malum cavendum. 2. *mala venialiter erit*, si sit otiosa, curiosa, levis, vel ad nullum bonum finem directa. 3. *mala mortaliter erit*. Si ita delecteris, ut ad finem mortaliter malum, v. g. peccatum imiteris: aut si adsit periculum labendi in aliam delectationem, vel consensum mortalem; quod vel maximè timendum in materia venerea. Unde 4. voluntaria talis speculativa delectatio in imaginatione de rebus turpibus (secluso bono fine, qui mentem alio divertat) practicè loquendo semper peccatum mortale est. Uti rectè advertit *Tambur. L. 10. c. 1. n. 8.*

Ratio est: quia delectatio de imaginatione rerum turpium, practicè & moraliter loquendo, nunquam sistit in sola imaginatione, sed ex se, propter sympathiam & connexionem potentiarum naturaliter concitat motus inordinatos appetitus sensitivi, atque ipsam commotionem libidinofam spirituum genitalium. Quid enim magis commovet hominem ad turpia, quàm ipsa turpia
feriò

serio imaginari? cum ergo eam commotionem libidinosa nunquam liceat procurare, nunquam etiam licebit talia turpia imaginari, etiam cum sola speculatione imaginationis.

CONFERENTIA CIV.

An licitum sit delectari de re materialiter tantum mala?

Sensus quaestionis est, an liceat delectari vel gaudere de pollutione, fornicatione, adulterio, homicidio, perjurio &c. factis inculpate in somno, ebrietate, amentia, ex ignorantia vel errore invincibili? v. g. si cognovisses faeminam invincibiliter putans esse tuam, aut occidisses hominem inculpabili errore credens esse feram.

201. RESOLUTIO I. illicitum est delectari de re materialiter mala secundum se. Ita communis & certa doctrina apud Sanch. l. 1. c. 2. n. 16.

Ratio & regula generalis ab Azorio & Sanchez assignata est. Quoties causa excusans à peccato factum exterius, non etiam reperitur in ipsa delectatione (vel desiderio) tunc licet factum culpa sit liberum, non tamen libera erit à culpa eius delectatio vel desiderium: atqui facta illa enumerata, & similia, de se & natura sua intrinseca mortalia sunt, & ex solo defectu rationis ac voluntarii, vel ob ignorantiam invincibilem, excusantur à culpa mortali; ipsa verò delectatio de iis voluntarie suscepta caret omni ejusmodi causa excusante, quia plenà rationis libertate tendit in illa objecta simpliciter mala: igitur delectatio morosa de re materialiter mala, secundum se semper est illicita, & tale